

На основу члана IX. 1. (1) и (3) Устава Федерације Босне и Херцеговине Уставотворна скупштина Федерације Босне и Херцеговине, на сједници Уставотворне скупштине одржаној 30. марта 1994. године, доноси

ОДЛУКУ*

О ПРОГЛАШЕЊУ УСТАВА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Проглашава се Устав Федерације Босне и Херцеговине којег је усвојила Уставотворна скупштина Федерације Босне и Херцеговине на сједници Уставотворне скупштине одржаној 30. марта 1994. године.

Устав Федерације Босне и Херцеговине ступа на снагу у поноћ 30. марта 1994. године.

УС број 1/94
30. марта 1994. године
Сарајево

Председавајући
Уставотворне скупштине
Федерације БиХ

Мариофил Љубић, с. р.

УСТАВ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Увјерени да демократске институције засноване на поштовању људских права и слобода најбоље стварају склад између себе и својих заједница;

одбијајући насиље рата;

желећи да промовишу мир;

желећи да подрже индивидуалне слободе и развој слободног тржишта;

вођени принципима Повеље Уједињених народа, Универзалне декларације о људским правима, Изјавом и принципима Међународне конференције о бившој Југославији усвојеним на сједници у Лондону, као и одлукама Савјета безбједности Уједињених народа које се односе на бившу Југославију, **засновано** на суверенитету и територијалној цјеловитости Републике Босне и Херцеговине,

народи и грађани Босне и Херцеговине, одлучни да осигурају пуну националну равноправност, демократске односе и највише стандарде људских права и слобода, **овим оснивају Федерацију Босне и Херцеговине.**

---

* Одлука о проглашењу Устава Федерације Босне и Херцеговине и Устав Федерације Босне и Херцеговине објављени су у „Службеним новинама Федерације БиХ“, број 1/94 од 21.7.1994. године.

I. УСПОСТАВЉАЊЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ

Члан 1.

(1) Бошњаци и Хрвати као конститутивни народи, заједно са Осталима, и грађани Републике Босне и Херцеговине, остварујући своја суверена права, преобликују унутрашњу структуру територија са већинским бошњачким и хрватским становништвом у Републици Босни и Херцеговини у Федерацију Босне и Херцеговине, која се састоји од федералних јединица са једнаким правима и одговорностима.

(2) Одлуке о уставном статусу територије Републике Босне и Херцеговине са већинским српским становништвом биће донесене у току преговора о миру на Међународној конференцији о бившој Југославији.

Члан 2.

Федерација Босне и Херцеговине састоји се од федералних јединица (кантона). Методи и поступци за физичко одређивање граница између кантона утврдиће се федералним прописима. Кантони ће имати називе одређене искључиво према градовима који су сједишта одговарајућих кантоналних власти или према регионалним географским карактеристикама.

Члан 3.

Службено име Федерације је: Федерација Босне и Херцеговине.

Члан 4.

Главни град Федерације је Сарајево.

Члан 5.

(1) Федерација има грб, заставу, химну и печат, као и друге симболе о којима одлучи Парламент Федерације у складу са параграфом (2) овог члана.

(2) За прихваћање симбола потребна је већина гласова у сваком дому Парламента Федерације, укључујући већину гласова бошњачких делегата и већину гласова хрватских делегата у Дому народа.

Члан 6.

(1) Службени језици Федерације су босански језик и хрватски језик. Службено писмо је латиница.

(2) Остали језици се могу користити као средства комуникације и наставе.

(3) Додатни језици могу се одредити као службени већином гласова сваког дома Парламента Федерације, укључујући већину гласова бошњачких делегата и већину гласова хрватских делегата у Дому народа.

II. ЉУДСКА ПРАВА И ОСНОВНЕ СЛОБОДЕ

A. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Будући да се принципи, права и слободе утврђени инструментима у Анексу овог устава примјењују на цијелој територији Републике Босне и Херцеговине, слиједеће одредбе односе се на Федерацију.

Члан 2.

Федерација ће осигурати примјену највишег нивоа међународно признатих права и слобода утврђених у актима наведеним у Анексу. Посебно:

(1) Све особе на територији Федерације уживају права на:

- а) живот;
- б) слободу, с тим да су хапшење и притварање допуштени само у складу са законом;
- ц) једнакост пред законом;
- д) забрану сваке дискриминације засноване на раси, боји коже, полу, језику, религији или вјеровању, политичким или другим увјерењима, националном и социјалном поријеклу;
- е) правичан кривични поступак;
- ф) забрану мучења, окрутног или нехуманог поступања или кажњавања;
- г) приватност;
- х) слободу кретања;
- и) азил;
- ј) заштиту породице и дјете;
- к) имовину;
- л) основне слободе: слободу говора и штампе; слободу мишљења, савјести и увјерења; слободу религије, укључујући приватно и јавно вјероисповиједање; слободу окупљања; слободу удруживања, укључујући слободу оснивања и припадања синдикатима и слободу неудруживања; слободу на рад;
- м) образовање;
- н) социјалну заштиту;
- о) здравствену заштиту;
- п) прехрану;
- р) уточиште и
- с) заштиту мањина и потенцијално угрожених група.

(2) Сви грађани уживају:

- а) право на оснивање и припадање политичким партијама и
- б) политичка права: да учествују у јавним пословима; да имају једнак приступ јавним службама; да бирају и да буду бирани.

Члан 3.

Све избјеглице и расељена лица имају право слободног повратка у пребивалишта из којих су прогнани.

Члан 4.

Све особе имају право, у складу са федералним и кантоналним законодавством, да им се врати сва имовина одузета у току етничког прогона, као и на надокнаду све имовине која им не може бити враћена. Све изјаве и обавезе дате и преузете под присилом, посебно оне које се тичу одрицања од права на земљу и другу имовину, сматрају се ништавним.

Члан 5.

СТИЦАЊЕ И ПРЕСТАНАК ДРЖАВЉАНСТВА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ УТВРЂУЈУ СЕ ФЕДЕРАЛНИМ ЗАКОНОМ, С ТИМ ДА:

а) ниједна особа не може бити лишена држављанства произвољно, или на начин који би је оставио без држављанства и

б) сви грађани имају право да задрже и држављанство друге државе.

Члан 6.

Сви судови, органи управе, институције које врше јавна овлашћења и други органи федералне власти примјењиваће и поштовати права и слободе предвиђене у актима наведеним у Анексу. Суд за људска права основаће се у складу са чланом IV. Ц. 18.

Члан 7.

Сви надлежни органи власти у Федерацији сарађиваће са свим међународним посматрачким тијелима за људска права основаним за Босну и Херцеговину, као и са надзорним тијелима основаним инструментима наведеним у Анексу.

Б. ПРВА ИМЕНОВАЊА И ФУНКЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА

1. Опште одредбе

Члан 1.

(1) Постоје три омбудсмена: један Бошњак, један Хрват и један који представља Остале, које именује Парламент Федерације, у складу са законом који ће се донијети три године након ступања на снагу овог устава.

(2) Сваки омбудсмен, уз сагласност предсједника Федерације, именује једног или више замјеника. Они ће посебно настојати да именују замјенике у општинама у којима национална структура становништва не одражава националну структуру кантона као цјелине. Надлежни органи власти ће омогућити таква настојања.

(3) Трајање мандата омбудсмена и њихових замјеника једнако је трајању мандата предсједника и судија Врховног суда.

(4) Сваки омбудсмен именује остало особље у оквирима буџета одобреног за ту намјену од Владе Федерације или, у почетку, од премијера.

Члан 2.

(1) Омбудсмени су дужни да штите људско достојанство, права и слободе загарантоване овим уставом, инструментима наведеним у Анексу и уставима кантона. Нарочито ће радити на

отклањању посљедица кршења људских права и слобода, а посебно посљедица етничког прогона.

(2) У вршењу својих функција, омбудсмени ће радити у складу са законом и принципима морала и правде.

Члан 3.

Сваки омбудсмен самостално врши своје функције, осим ако овим уставом није другачије утврђено. Омбудсмени могу сарађивати у вршењу било које од својих функција.

Члан 4.

Омбудсмени су независни у вршењу својих функција и ниједна особа нити орган власти не могу се мијешати у те функције.

2. Надлежности и овлашћења омбудсмена

Члан 5.

Омбудсмени могу испитивати дјелатности било које институције Федерације, кантона или општина, као и било које друге институције или особе које су негирале људско достојанство, права или слободе, укључујући провођење етничког прогона или одржавање његових посљедица.

Члан 6.

(1) Омбудсмен има право да покреће поступак пред надлежним судовима и да интервенише у поступцима који су у току, укључујући и оне пред Судом за људска права.

(2) Омбудсмен има право да тражи помоћ судске полиције, како је предвиђено чланом IV. Ц. 8.

Члан 7.

(1) У извршавању својих функција омбудсмен може да истражује сва службена документа, укључујући и тајна, као и судске и управне списе и да захтијева сарадњу од сваке особе, укључујући било ког службеника, посебно у прибављању потребних информација, докумената и списка. Омбудсмен може да присуствује судским и управним поступцима, као и састанцима других органа, те може да приступи свим мјестима гдје су особе лишене слободе затворене или гдје раде и да их преконтролише.

(2) Омбудсмен, његови замјеници и свака особа која проводи истрагу из параграфа (1) овог члана, дужни су да чувају тајност добивених информација и при томе према свим документима и списима да поступају у складу са важећим прописима, осим у случају предвиђеном у члану II. Б. 8.

3. Извјештаји омбудсмена

Члан 8.

(1) Сваки омбудсмен подноси годишњи извјештај премијеру и замјенику премијера, сваком предсједнику кантона и Конференцији о европској безбједности и сарадњи.

(2) Омбудсмен може, у било које вријеме, да поднесе посебне извјештаје надлежном федералном, кантоналном, општинском или међународном тијелу. Домаће установе дужне су да одговоре у року који одреди омбудсмен.

(3) У извјештаје наведене у параграфима (1) и (2) овог члана омбудсмен може да укључи било који материјал описан у члану II. Б. 5. и да подузме мјере за заштиту информација које захтијевају тајност.

4. Прописи омбудсмена

Члан 9.

Сваки омбудсмен појединачно или сви омбудсмени заједно прописаће организацију и начин обављања својих функција. Ти се прописи објављују у службеном гласилу Федерације. Парламент Федерације може законом промијенити ове прописе.

III. ПОДЈЕЛА НАДЛЕЖНОСТИ ИЗМЕЂУ ФЕДЕРАЛНЕ И КАНТОНАЛНЕ ВЛАСТИ

Члан 1.

У искључивој надлежности Федерације су:

- а) вођење вањских послова;
- б) организовање и вођење одбране Федерације и заштита њених граница, укључујући установљење заједничке команде армијских снага Федерације, надзор над војном производњом и закључивање војних споразума;
- ц) држављанство;
- д) утврђивање економске политике, укључујући планирање и обнову и политику коришћења земљишта на федералном нивоу;
- е) уређивање трговине, укључујући царине, међународну трговину и финансије, трговину унутар Федерације, права индустријског власништва, стандардизацију производа, папире од вриједности и комуникације;
- ф) уређивање финансија и финансијских институција, укључујући успостављање и контролу монете Федерације, утврђивање монетарне и фискалне политике и оснивање централне банке;
- г) сузбијање међународног и међукантоналног криминала, посебно тероризма, неовлашћене трговине дрогом и организованог криминала, као и сарадњу са Интерполом;
- х) додјела електронских фреквенција за радио, телевизију и за остале потребе;
- и) утврђивање енергетске политике, укључујући распоdjелу између кантона и осигурање и одржавање потребне инфраструктуре и
- ј) финансирање дјелатности федералних власти и установа и институција које федералне власти оснивају опорезивањем, задуживањем или на друге начине.

Члан 2.

Федерална власт и кантони надлежни су за:

- а) јамчење и провођење људских права;
- б) здравство;
- ц) политику заштите човјекове околине;
- д) комуникацијску и транспортну инфраструктуру;
- е) социјалну политику;
- ф) провођење закона и других прописа о држављанству;
- г) имиграцију и азил;
- х) туризам и
- и) коришћење природних богатстава.

Члан 3.

(1) У складу са потребама, надлежности из члана III. 2. могу бити оствариване заједнички или одвојено, или од стране кантона координирано од федералне власти.

(2) У погледу ових надлежности кантони и федерална власт договарају се на трајној основи.

(3) У вршењу ових надлежности, када се ради о законима и другим прописима који су обавезујући на подручју цијеле Федерације, у складу са овим уставом и одлукама Парламента Федерације, федерална власт ће поступити узимајући у обзир кантоналне надлежности, различите ситуације у појединим кантонима и потребу за флексибилношћу у провођењу. Федерална власт има право да утврђује политику и доноси законе који се тичу сваке од ових надлежности.

(4) У вршењу ових надлежности, у складу са овим уставом и својим кантоналним уставом, кантони ће се обраћати међукантоналном савјету за координацију рјешавања међукантоналних питања и за досљедно рјешавање питања која се тичу интереса ван њихових кантоналних граница, те ће проводити одлуке, учествовати у одлучивању и, кад је потребно, предлагати одлуке у законодавним тијелима. Кантони имају право да утврђују политику и проводе законе који се тичу сваке од ових надлежности.

Члан 4.

Кантони имају све надлежности које нису изричито повјерене федералној власти. Посебно су надлежни за:

а) успостављање и надзирање полицијских снага које ће имати јединствене федералне униформе са кантоналним ознакама;

б) утврђивање образовне политике, укључујући доношење прописа о образовању и осигурање образовања;

ц) утврђивање и провођење културне политике;

д) утврђивање стамбене политике, укључујући доношење прописа који се тичу уређивања и изградње стамбених објеката;

е) утврђивање политике која се тиче регулисања и осигурања јавних служби;

ф) доношење прописа о коришћењу локалног земљишта, укључујући зонирање;

г) доношење прописа о унапређењу локалног пословања и добротворних активности;

х) доношење прописа о локалним постројењима за производњу енергије и осигурање њихове доступности;

и) утврђивање политике у вези са осигурањем радија и телевизије, укључујући доношење прописа о осигурању њиховог рада и изградњи;

ј) провођење социјалне политике и успостава служби социјалне заштите;

к) стварање и примјену политике кантоналног туризма, развој туристичких ресурса;

л) финансирање дјелатности кантоналне власти или њених агенција опорезивањем, задуживањем или другим средствима.

IV. СТРУКТУРА ФЕДЕРАЛНЕ ВЛАСТИ

A. ЗАКОНОДАВНА ВЛАСТ ФЕДЕРАЦИЈЕ ПАРЛАМЕНТ ФЕДЕРАЦИЈЕ

1. Представнички дом

Члан 1.

Представнички дом састоји се од 140 посланика.

Члан 2.

Мандат посланика у Представничком дому је четири године, уколико се Дом не распусти у складу са овим уставом.

Члан 3.

(1) Посланици у Представничком дому бирају се демократским путем на непосредним изборима, тајним гласањем, на територији цијеле Федерације. Сваки бирач има право да гласа за било коју регистровану странку.

(2) Прије сваких избора, свака регистрована странка објављује изборну листу кандидата. Изабрани посланици у Представничком дому из сваке странке особе су са врха листе те странке, према броју добијених гласова. Замјене за посланике врше се од особа које слиједе на остатку листе.

Члан 4.

Сваки бирач са правом гласа може бити посланик у Представничком дому.

Члан 5.

Представнички дом биће први пут сазван најкасније двадесет дана након објављивања резултата избора.

2. Дом народа

Члан 6.

Дом народа састоји се од тридесет делегата Бошњака и тридесет делегата Хрвата, као и осталих делегата чији је број у истом омјеру према шездесет као што је и број посланика кантоналних законодавних тијела који се не изјашњавају као Бошњаци и Хрвати у односу на посланике Бошњаке и Хрвате у кантоналним законодавним тијелима.

Члан 7.

Мандат делегата у Дом народа је четири године, уколико Дом не буде распуштен у складу са овим уставом.

Члан 8.

Број делегата који се бира за Дом народа у сваком кантону је пропорционалан националној структури становништва кантона. У оквиру тог броја, проценат делегата Бошњака, Хрвата и Осталих из кантона биће, што је могуће више, приближан проценту Бошњака, Хрвата и осталих посланика у законодавном тијелу тог кантона. У Дому народа биће најмање један Бошњак, један Хrvat и један делегат Осталих из сваког кантона који имају најмање једног таквог посланика у свом законодавном тијелу, а укупан број делегата Бошњака, Хрвата и Осталих биће у складу са чланом IV.A. 6. Делегате Бошњаке, Хрвате и Остале из сваког кантона бирају одговарајући посланици у законодавном тијелу тог кантона.

Члан 9.

Делегати се бирају из реда посланика у кантоналном законодавном тијелу.

Члан 10.

Дом народа сазива се први пут најкасније двадесет дана након избора кантоналних законодавних тијела.

3. Опште одредбе

Члан 11.

Сваки дом, из реда својих чланова, бира предсједавајућег и замјеника предсједавајућег Дома, који не могу бити из истог конститутивног народа, и доноси своје пословнике којима се могу утврдити и други функционери.

Члан 12.

Сваки дом ради јавно, осим у изузетним случајевима, предвиђеним њиховим пословницима, и објављује записник о својим расправама и одлукама.

Члан 13.

(1) Чланови оба дома Парламента Федерације не могу бити кривично гоњени нити одговорни у грађанском поступку за било коју радњу учињену у вршењу своје функције.

(2) Ниједан члан оба дома не може бити притворен или лишен слободе од било којег органа власти у Федерацији, без одобрења Дома чији је члан.

Члан 14.

Чланови оба дома биће плаћени како је утврђено законом. Плаћа се неће повећавати или смањивати током изборног мандата, осим за прилагођавање трошковима живота.

Члан 15.

Сваки дом треба да одбије или усвоји потребне законе у разумном року након њиховог усвајања у другом дому. Када премијер оцијени да један дом неоправдано одуговлачи са усвајањем закона, он може сазвати заједничку комисију, коју чини највише десет чланова из сваког дома и која ће у року од десет дана утврдити приједлог закона прихватљив за оба дома.

Члан 16.

(1) Када предсједник Федерације утврди да домови нису у могућности да донесу потребне законе, он може, уз сагласност са потпредсједником Федерације, распустити један или оба дома, с тим да ниједан дом не може бити распуштен у периоду од годину дана од његовог првог сазивања.

(2) Предсједник Федерације распушта оба дома кад они не успију донијети буџет Федерације прије почетка буџетске године.

4. Одлучивање у домовима

Члан 17.

Уколико Уставом није другачије утврђено, одлуке Парламента Федерације захтијевају потврду оба дома, осим за пословнике и декларације које домови самостално доносе.

Члан 18.

Одлуке које се тичу виталних интереса било ког од конститутивних народа захтијевају сагласност већине делегата у Дому народа, укључујући већину бошњачких делегата и већину хрватских делегата. Примјена ове одредбе може се захтијевати већином гласова бошњачких или хрватских делегата. Уколико је већина преосталих делегата против примјене ове одредбе, основаће се Заједничка комисија бошњачких и хрватских делегата ради разрјешења тог питања. Уколико Комисија није у могућности ријешити то питање у року од једне седмице од позивања на ову одредбу, питање ће ријешити Уставни суд по хитном поступку.

Члан 19.

Остале одлуке доносе се простом већином у сваком дому, уколико није другачије утврђено овим уставом или пословником тога дома.

5. Надлежности Парламента Федерације

Члан 20.

(1) Поред осталих надлежности утврђених у овом уставу, Парламент Федерације надлежан је и за:

- а) избор предсједника и потпредсједника Федерације, како је утврђено у члану IV. Б. 2;
- б) подношење захтјева, у складу са чланом IV. Б. 3 (1), Уставном суду да одлучи треба ли смијенити предсједника или потпредсједника Федерације;
- ц) потврђивање именовања Владе Федерације већином гласова;
- д) доношење закона о вршењу функција федералне власти. Закони ступају на снагу како је у њима утврђено, али не раније него што буду објављени у службеном гласилу Федерације;
- е) давање сагласности за сваку употребу војне силе од стране Федерације, која мора бити у складу са међународним правом;
- ф) давање овлашћења кантонима да закључују споразуме са државама и међународним организацијама;
- г) давање смјерница премијеру у вођењу вањских послова;
- х) одобравање међународних споразума већином гласова;
- и) финансирање армије Федерације и одобравање именовања официра, како је утврђено у члану IV. Б. 8;
- ј) доношење буџета Федерације и закона о опорезивању и осигуравање потребног финансирања на други начин и
- к) вршење других надлежности које су му повјерене.

Члан 21.

Сваки дом може проводити истрагу и у ту сврху захтијевати свједочења, доказе и документе.

Б. ИЗВРШНА ВЛАСТ ФЕДЕРАЦИЈЕ

1. Предсједник и потпредсједник Федерације

Члан 1.

Предсједник Федерације је шеф државе.

Члан 2.

У избору предсједника и потпредсједника Федерације Клуб бошњачких делегата и Клуб хрватских делегата у Дому народа одвојено кандидују по једну особу. Избор за предсједника и потпредсједника Федерације захтијева прихватање оба кандидата заједнички, већином гласова у Представничком дому, а затим већином гласова у Дому народа, укључујући већину гласова бошњачких делегата и већину гласова хрватских делегата. Уколико један од домова одбије заједничку кандидациону листу, клубови ће поново размотрити кандидатуру за предсједника и потпредсједника Федерације. Изабране особе ће наизмјенично по једну годину бити предсједник Федерације, а затим потпредсједник Федерације, у периоду од четири године. Предсједници Федерације, један за другим, не могу бити из истог конститутивног народу.

Члан 3.

(1) Предсједник или потпредсједник Федерације, уколико је прекршио заклетву или је из других разлога недостојан вршења те функције, може бити смијењен одлуком Уставног суда, који поступа према захтјеву двотрећинске већине гласова сваког дома Парламента Федерације.

(2) Уколико председник или потпредседник Федерације умре, буде смијењен или према мишљењу Владе, усвојеном консензусом, трајно није у могућности да извршава своје уставне дужности које произлазе из његовог положаја, поступак предвиђен у члану IV. Б. 2. провешће клубови делегата у Дому народа у року од тридесет дана, да би се попунило упражњено мјесто до краја започетог мандата. Председник или потпредседник Федерације обављаће обе функције током периода предвиђеног у претходној реченици ако, према мишљењу Владе усвојеном консензусом, овај други одређено вријеме није у могућности да извршава своје дужности; потребна сагласност тражиће се од оног председавајућег дома Парламента Федерације који је припадник другог конститутивног народа. Уколико оба мјеста остану упражњена, председавајући Дома народа обављаће функцију председника Федерације, а председавајући Представничког дома функцију потпредседника Федерације, за потребни период.

2. Влада Федерације

Члан 4.

Владу Федерације чине премијер, који је председник Владе, замјеник премијера и министри, од којих сваки има замјеника. Ниједан замјеник, укључујући замјеника премијера, не може бити из истог конститутивног народа као његов министар. Замјеник премијера ће бити министар одбране или министар вањских послова.

Члан 5.

(1) Председник Федерације уз сагласност потпредседника Федерације именује Владу Федерације након консултација са премијером, или са кандидатом за ту функцију. Именовање захтијева потврду већином гласова посланика у Представничком дому. Свако упражњено мјесто попуњава се истим поступком. Најмање једна трећина министарских мјеста биће попуњена Хрватима.

(2) Влада се може смијенити било одлуком председника Федерације, уз сагласност потпредседника Федерације, или изгласавањем неповјерења Влади већином гласова у сваком од домова. Председник Федерације смијењује ministre и замјенике министара на приједлог премијера.

Члан 6.

(1) Одлуке Владе Федерације које се тичу виталних интереса било којег конститутивног народа, доносе се консензусом. На ову одредбу може се позвати једна трећина министара, осим премијера и замјеника премијера, уколико другачије не одлучи Уставни суд у хитној процедури коју затраже премијер или замјеник премијера. У сврху испуњења ове одредбе, одлуке Владе односе се само на одлуке наведене у члановима IV. Б. 3. (2), IV. Б. 9. и VIII. 1.

(2) Осим под околностима наведеним у члану IV. Б. 3. (2), када премијер закључи да Влада не може постићи консензус у условима наведеним у параграфу (1) овог члана, он ће пренијети спорно питање на председника или потпредседника Федерације, на онога који није из истог конститутивног народа као премијер, ради доношења одлуке без одлагања.

3. Подјела извршних надлежности

Члан 7.

Осим ако овим уставом није другачије утврђено:

- а) Предсједник Федерације надлежан је за:
- (I) именовање Владе, шефова дипломатских мисија, официра у армији, судија федералних судова, у складу са члановима IV. Б. 5, IV. Б. 8 и IV. Ц. 6;
  - (II) вршење функције врховног команданта оружаних снага Федерације;
  - (III) вођење консултација у вези са именовањем омбудсмена и судија у складу са члановима II. Б. 1 (2) и IV. Ц. 6.б);
  - (IV) потписивање одлука Парламента Федерације након њихових доношења у складу са члановима IV. А. 17 до 19;
  - (V) потписивање и ратификовање међународних споразума у име Федерације у складу са чланом IV. Б. 7 (д);
  - (VI) примање и акредитовање амбасадора и
  - (VII) давање помиловања за дјела утврђена федералним законима, осим за ратне злочине, злочине против човјечности и геноцида.
- б) Потпредсједник Федерације надлежан је за:
- (I) замјењивање предсједника Федерације у условима наведеним у члану IV. Б. 3;
  - (II) сарадњу са предсједником Федерације у оним ситуацијама у којима је потребно да предсједник затражи његову сагласност и
  - (III) извршавање оних дужности повјерених од предсједника или Парламента Федерације.
- ц) Премијер је надлежан за:
- (I) провођење политике и извршавање закона федералне власти, укључујући осигурање извршавања одлука судова Федерације;
  - (II) предлагање смјењивања предсједника Федерације како је утврђено чланом IV. Б. 3. (2);
  - (III) предлагање и давање препорука из области законодавства и
  - (IV) припремање буџетских приједлога Парламенту Федерације.
- д) Предсједник Федерације и премијер заједнички су надлежни за вођење вањских послова према смјерницама Парламента Федерације према члану IV. А. 20. (1) (г).
- е) Замјеник премијера надлежан је за:
- (I) вршење дужности министра одбране или министра вањских послова;
  - (II) помагање премијеру у провођењу политике и извршавању закона Федерације;
  - (III) одлучивање да ли ће се затражити мишљење Уставног суда и
  - (IV) вршење дужности премијера када овај није у могућности да обавља своју функцију или када је мјесто премијера упражњено док нови премијер не преузме функцију.
- ф) Сваки министар надлежан је за:
- (I) провођење федералне политике и извршавање федералних закона из оквира надлежности свога министарства или извршавања задатака које му одреди премијер;
  - (II) предлагање и давање препорука у вези са прописима из оквира надлежности свога министарства или према задатку који му одреди премијер;
  - (III) руковођење, координирање и надзирање активности свога министарства;

(IV) издавање упутстава, инструкција, наредаба и доношење прописа у циљу омогућавања извршавања закона из надлежности његовог министарства и оних које му повјери премијер, у складу са овим уставом и законима Федерације;

(V) припремање, објашњавање и анализирање буџетских приједлога из надлежности свог министарства или вршење других задатака на захтјев премијера;

(VI) одговарање на питања било којег дома Парламента Федерације из надлежности свог министарства или извршавање сваког другог задатка који му повјери премијер;

(VII) помагање премијеру у провођењу политике и извршавању закона Федерације и

(VIII) одлучивање о одобравању покретања поступка утврђеног у члану IV. Б. 6. (1).

г) Сваки замјеник министра надлежан је за:

(I) помагање министру у провођењу политике и извршавању закона Федерације;

(II) помагање министру у провођењу осталих функција утврђених у параграфу (ф) овог члана и

(III) замјењивање министра уколико овај није у могућности да обавља своју функцију, или ако је мјесто министра упражњено, док нови министар не преузме дужност.

Члан 8.

Предсједник Федерације, у сагласности са потпредсједником Федерације, именује шефове дипломатских мисија уз консултацију са премијером или кандидатом за премијера, и именује офицере у армији. Именовање захтијева прихваћање већином гласова сваког дома Парламента Федерације под условом да прихваћање именовања за чланове заједничке команде армије одобри Дом народа већином гласова делегата Бошњака и делегата Хрвата.

Члан 9.

Влада Федерације је овлашћена да доноси уредбе са законском снагом у случају опасности по земљу када Парламент Федерације није у могућности да то учини. Свака уредба имаће снагу закона и не може дерогирати права и слободе утврђене овим уставом. Свака уредба престаће да важи најкасније истеком тридесетог дана од њеног објављивања, с тим да ће престати да важи одмах по укидању одлуком Парламента или на крају десетог дана од њеног објављивања, уколико је Парламент Федерације у засједању када је уредба објављена. Уредба објављена док Федерација употребљава оружане снаге у складу са овим уставом остаће на снази до петог дана слиједеће сједнице Парламента Федерације, када престаје да важи, осим ако не буде потврђена, али ни у ком случају неће важити дуже од шест мјесеци. По истеку рока важење уредбе се не може продужавати, уредба се не може поново доносити нити дјеломично мијењати без одлуке Парламента Федерације и његове сагласности.

4. Имунитет

Члан 10.

Предсједник Федерације, потпредсједник Федерације, премијер, замјеник премијера и остали чланови Владе не могу бити кривично гоњени нити одговорни у грађанском поступку за било кају радњу учињену у вршењу своје функције.

Ц. СУДСКА ВЛАСТ ФЕДЕРАЦИЈЕ

1. Опште одредбе о судовима

Члан 1.

(1) Судску функцију у Федерацији врше судови Федерације наведени у параграфу 2. овог члана, кантонални судови наведени у члану V. 11. и општински судови наведени у члану VI. 7.

(2) Судови Федерације су:

- а) Уставни суд;
- б) Врховни суд,
- ц) Суд за људска права.

Члан 2.

Сви органи власти извршаваће и помагати у извршавању пресуда и рјешења свих судова наведених у овом уставу.

Члан 3.

Уколико овим уставом није другачије утврђено, правила поступка потребна да би се осигурала једнакост у поступању, као и основни принципи правичности у поступцима пред судовима биће утврђени законима Федерације. Законодавно тијело кантона може прописати допунска правила о организацији и управљању кантоналним и општинским судовима. У складу са тим правилима, сваки суд може утврдити своју унутрашњу организацију и у вези са тим донијети допунска правила.

Члан 4.

- (1) Судска власт у Федерацији самостална је и независна.
- (2) Судови ће осигурати једнак положај свим странама у судским поступцима.
- (3) Сви судски поступци јавни су, уколико, за одређене изузетне ситуације, законом није другачије утврђено. Све пресуде јавно се објављују.

2. Опште одредбе о судовима Федерације

Члан 5.

- (1) Судије судова Федерације биће угледни правници највиших моралних особина.
- (2) Судије судова Федерације неће бити кривично гоњени нити одговорни у грађанском поступку за било коју радњу учињену у вршењу своје функције.

Члан 6.

Ако изричито другачије није утврђено:

- а) једнак је број судија Бошњака и судија Хрвата у сваком суду Федерације. Остали ће бити одговарајуће заступљени у сваком таквом суду.

б) Судије судова Федерације именује предсједник Федерације уз сагласност потпредсједника и уз потврду већине делегата у Дому народа.

ц) Судије судова Федерације биће у служби до доби од 70 година, уколико не поднесу оставку или не буду с разлогом смијењени консензусом осталих судија тога суда. Међутим, прве судије именоване у складу са овим уставом биће у служби у току мандата од пет година, уколико раније не напуне 70 година, и могу бити поново именовани.

Члан 7.

(1) Парламент Федерације законом утврђује плаће и друге услове службе за судије судова Федерације, који су једнаки, осим што се предсједницима судова могу утврдити додатне накнаде.

(2) Плаће и друге накнаде судија не могу бити умањене током трајања службе ни у једном од судова Федерације.

Члан 8.

(1) Основаће се судска полиција ради помоћи судовима у Федерацији у: осигурању информација, осигурању присуства свједока, привођењу отпужених особа, одржавању реда у судници и сигурности суда, те извршавању судских налога.

(2) Укупна национална структура судске полиције одражаваће националну структуру становништва Федерације, а за сваку од локалних јединица одражаваће националну структуру становништва у том кантону или општини.

(3) Предсједник Врховног суда одговоран је за управљање судском полицијом.

(4) Предсједник Врховног суда доноси правила под којима судска полиција може помагати омбудсмене, на њихов захтјев, у вршењу њихових дужности.

3. Уставни суд

Члан 9.

Уставни суд састоји се од девет судија.

Члан 10.

(1) Основна функција Уставног суда је рјешавање спорова:

а) између кантона;

б) између кантона и федералне власти;

ц) између општина и њихових кантона или федералне власти и

д) између институција федералне власти или унутар појединих институција федералне власти.

(2) Уставни суд:

а) на захтјев предсједника Федерације, потпредсједника Федерације, премијера, замјеника премијера или на захтјев једне трећине чланова било ког дома Парламента Федерације, утврдиће да ли је приједлог закона који је усвојио један од домова, или закон који су усвојила оба дома, у складу са овим уставом;

б) на захтјев премијера, замјеника премијера, предсједника кантона или једне трећине посланика у законодавном тијелу кантона, утврдиће да ли су устав кантона и амандман на устав, предложени закон или закон кога је усвојило то законодавно тијело, у складу са овим уставом;

ц) на захтјев предсједника Федерације, потпредсједника Федерације, премијера или замјеника премијера, утврдиће да ли је предложени или усвојени пропис који доноси орган федералне власти у складу са овим уставом;

д) на захтјев премијера, замјеника премијера или предсједника кантона, утврдиће да ли је предложени или усвојени пропис који доноси орган кантоналне или општинске власти у складу са овим уставом.

(3) Уставни суд одлучује и о уставним питањима која му предочи Врховни суд, Суд за људска права или кантонални суд, а која се појаве у току поступка пред тим судом.

Члан 11.

Кад Врховни суд, Суд за људска права или кантонални суд, у току поступка који се води пред судом, сматрају да одговарајући закон није у складу са овим уставом, обуставиће поступак и предочити предмет Уставном суду у складу са чланом IV. Ц. 10. (3).

Члан 12.

Одлуке Уставног суда коначне су и обавезујуће, посебно када:

а) Суд рјешава спор у складу са чланом IV. Ц. 10. (1). Све стране у спору морају поштовати ту одлуку и придржавати се наредби Суда издатих у току или на крају поступка;

б) Суд утврди да закон, усвојени или предложени закон или други пропис Федерације или било којег кантона или општине није у складу са овим уставом. Тај или други пропис неће се примјењивати, односно ступити на снагу, осим уколико се не измијени на начин који пропише Суд или уколико Суд не утврди прелазна рјешења, која не могу бити на снази дуже од шест мјесеци.

ц) Суд одлучи о уставном питању које му је предочено у складу са чланом IV. Ц. 10 (3). Одлука Уставног суда биће обавезујућа за суд који је предочио питање у односу на поступак током којег је то питање покренуто и имаће дјејство утврђено под (б).

Члан 13.

(1) У сваком поступку који је у складу са чланом IV. Ц. 10.(1), обје стране у спору имају право да буду заступљене. Суд може одобрити другим државним органима, које сматра заинтересованим странама у спору, да учествују у поступку.

(2) У сваком поступку, који је у складу са чланом IV. Ц. 10.(2) особа или особе које су затражиле оцјену уставности имају право да буду заступљене исто као и представник дома или законодавног тијела које је усвојило тај закон.

(3) У сваком поступку, који је у складу са чланом IV. Ц. 10. (3), све стране у поступку, у којем се појавило уставно питање, имају право да буду заступљене.

4. Врховни суд

Члан 14.

Број судија Врховног суда утврђује се законом Федерације према потреби, с тим да не може бити мањи од девет судија.

Члан 15.

(1) Врховни суд највиши је жалбени суд Федерације, укључујући и одлучивање о жалбама на одлуке кантоналних судова у вези са питањима која се тичу Устава, закона и других прописа Федерације и другим питањима утврђеним законодавством Федерације, осим оних из надлежности Уставног суда или Суда за људска права.

(2) Врховни суд има и изворне надлежности утврђене федералним законима.

Члан 16.

Пресуде Врховног суда коначне су и обавезујуће. Пресуде, као и рјешења Суда која се односе на жалбе поднијете у складу са чланом IV. Ц. 15. (1), посебно су обавезујуће за стране у поступку, као и за суд на чије је одлуке жалба изјављена.

Члан 17.

У вршењу изворних надлежности из члана IV. Ц. 15. (2), Врховни суд има, уз сва овлашћења утврђена законом по којем дјелује, иста овлашћења која имају и други првостепени судови и исте надлежности у складу са законима наведеним у члану IV. Ц. 3.

5. Суд за људска права

Члан 18.

(1) Суд за људска права састоји се од тројице судија, једног Бошњака, једног Хрвата и једног из осталих народа.

(2) Уколико Суд утврди да његов рад захтијева учешће више судија ради благовременог рјешавања предмета, Парламент Федерације у складу са законом именоват ће додатне судије, а према горе наведеном омјеру.

Члан 19.

Надлежност Суда за људска права односи се на свако питање које се тиче уставне или друге законске одредбе, везано за људска права или основне слободе или било које инструменте наведене у Анексу. Суд је надлежан за случајеве започете након 1. јануара 1991. године.

Члан 20.

Свака страна у жалбеном поступку, у коме је неки други суд Федерације или кантона изрекао пресуду без права на жалбу може, из било којег разлога осим због истека рока за који је одговорна страна која је покренула поступак, поднијети жалбу на пресуду Суду за људска права на основу било којег питања из оквира његове надлежности. Суд може издавати наредбе или подузимати друге мјере које сматра одговарајућим. Одлуке Суда су коначне и обавезујуће.

Члан 21.

(1) Жалба се може поднијети Суду за људска права и уколико поступак пред неким другим судом Федерације или кантона неоправдано дуго траје.

(2) Суд ће, након претходног разматрања да ли је поступак пред неким другим судом Федерације или кантона неоправдано дуго трајао, и да ли предмет жалбе спада у његову надлежност, одлучити да ли ће прихватити такву жалбу.

(3) Суд може подузети и друге мјере за убрзање поступка.

Члан 22.

Уставни суд, Врховни суд или кантонални суд, на захтјев било које од страна у жалбеном поступку пред њим, или на властиту иницијативу у односу на такву жалбу, може се обратити Суду за људска права с питањем које је произашло из жалбе, ако је то питање у вези са било чиме из надлежности тога суда. Одговор Суда за људска права обавезујући је за суд који је упутио такво питање.

Члан 23.

(1) Суд за људска права прописује свој поступак и организацију.

(2) Судско вијеће састављено је на начин утврђен чланом IV.Ц. 18. (1).

(3) Суд ће дозволити писмене и усмене исказе у сваком поступку у складу са члановима IV. Ц. 20. до 22.

V. КАНТОНАЛНЕ ВЛАСТИ

1. Опште одредбе

Члан 1.

У извршавању својих надлежности утврђених у члановима III. 2. и 4. сваки кантон ће:

а) подузети све потребне мјере заштите људских права и слобода утврђених у члановима II. А. 1. до 7. и предвиђених у инструментима у Анексу, и дјеловаће у складу са овим уставом;

б) извршавати своје надлежности водећи рачуна о националној структури становништва у свакој општини.

Члан 2.

(1) Сваки кантон овлашћен је да делегира или пренесе своје надлежности на општине на својој територији или на федералну власт.

(2) Сваки кантон може да делегира своје надлежности везане за образовање, културу, туризам, локално пословање и добротворне активности, радио и телевизију општинама на својој територији, а дужан је то да учини према општинама чије већинско становништво, по националној структури, није становништво које чини националну већину у кантону као цјелини.

(3) Сваки кантон може да закључује споразуме са државама и међународним организацијама само уз сагласност Парламента Федерације.

Члан 3.

Кантони са бошњачком или хрватском већином могу оснивати савјете кантона у циљу координасања политике и активности у вези са питањима од заједничког интереса за њихове заједнице и ради обавјештавања својих представника у Дому народа. Савјети могу основати координациона тијела, као што су комисије и радне групе, ради размјене информација и усклађивања активности кантона у извршавању њихових надлежности, али не могу обухватати војне или политичке договоре.

Члан 4.

Сваки кантон има устав, којим се осигуравају:

- а) доље наведене институције и
  - б) заштита права и слобода утврђених овим уставом.
- Устави кантона морају бити у складу са овим уставом.

2. Законодавна тијела кантона

Члан 5.

(1) Сваки кантон има законодавно тијело које се састоји од једног дома, чији је број посланика утврђен у односу на националну структуру становништва, али који не може бити мањи од 30 нити већи од 50 посланика.

(2) Посланици у законодавном тијелу кантона имају двогодишњи мандат.

(3) Посланике у законодавном тијелу кантона бирају бирачи на демократским и непосредним изборима, тајним гласањем, на цијелој територији кантона. Сваки бирач има право да гласа за било коју од регистрованих странки.

(4) Прије сваких избора, свака регистрована странка објављује изборну листу кандидата. Кантонални посланици биће бирани са врха листе те странке према броју добивених гласова; замјене за посланике врше се од особа које слиједу на остатку листе.

(5) Сваки бирач може бити биран за кантоналног посланика.

(6) Законодавно тијело кантона први пут биће сазвано најкасније десет дана након објављивања резултата избора.

Члан 6.

Законодавно тијело кантона:

- а) припрема и двотрећинском већином усваја кантонални устав;
- б) бира предсједника кантона, као што је утврђено чланом V.8;
- ц) бира кантоналне судије, као што је утврђено чланом V. 11;
- д) утврђује надлежност кантоналних и општинских судова;
- е) доноси остале прописе за извршавање кантоналних надлежности и
- ф) усваја буџет кантона и доноси законе о опорезивању и на друге начине осигурава потребно финансирање.

Члан 7.

(1) Свако законодавно тијело кантона бира предсједавајућег између својих посланика и доноси пословник.

(2) Законодавно тијело кантона засједа јавно, осим у изузетним околностима предвиђеним његовим пословником, и објављује извјештаје о засједањима и одлукама.

(3) Кантонални закони ступају на снагу као што је у њима утврђено, али не прије него што буду објављени.

(4) Кривични поступак или грађанска парница не могу бити покренути против кантоналног посланика, нити кантонални посланик може бити задржан у притвору или кажњен на било који други начин због израженог мишљења и датог гласа у законодавном тијелу.

(5) Законодавно тијело кантона може проводити истраге и у ту сврху затражити да му се предоче документи и свједочења.

3. Извршна власт кантона

Члан 8.

(1) Сваки кантон има предсједника, који се бира већином гласова у законодавном тијелу кантона, између кандидата које предложи посланици.

(2) Предсједник кантона има двогодишњи мандат и не може бити биран више од два пута узастопно.

(3) Предсједник кантона може бити смијењен двотрећинском већином у законодавном тијелу кантона.

(4) Уколико мјесто предсједника кантона остане упражњено, кантонално законодавно тијело изабраће новог предсједника у року од 30 дана. У случају да предсједник кантона буде привремено у немогућности да обавља своју дужност, предсједавајући кантоналног законодавног тијела вршиће функцију предсједника кантона.

(5) Владу кантона именује предсједник кантона и потврђује је кантонално законодавно тијело већином гласова. Организација кантоналне владе уређује се у складу са кантоналним уставом, тако да влада одражава национални састав становништва као цјелине, с тим да у сваком случају осигурава заступљеност конститутивних народа.

Члан 9.

Влада кантона надлежна је за:

а) провођење кантоналне политике и извршавање кантоналних закона, извршавање одлука сваког кантоналног или федералног суда и вршење сваке друге надлежности повјерене кантону од федералне власти;

б) припрему приједлога буџета којег одобрава кантонално законодавно тијело;

ц) осигурање сарадње кантоналне владе и омбудсмена;

д) надзор над истрагом и кривичним гоњењем у вези са кршењем кантоналних закона, као и над кантоналном полицијом, а посебно осигурањем поштовања одредби члана V. 10. и

е) извршавање других надлежности утврђених законом или кантоналним уставом.

Члан 10.

У извршавању својих надлежности у односу на кантоналну полицију, кантонална влада ће осигурати да национална структура полиције одражава националну структуру становништва тога кантона, с тим да национална структура полиције сваке општине мора одражавати националну структуру становништва те општине.

4. Кантонално судство

Члан 11.

(1) Сваки кантон има судове који имају изворну надлежност у стварима које не спадају у надлежност општинских судова и друге надлежности утврђене законом и који одлучују по жалбама на пресуде општинских судова,

(2) Кантоналне судије предлаже кантонални предсједник, из редова угледних правника, а бира их већином гласова кантонално законодавно тијело, с тим да национална структура судства у цјелини одражава националну структуру становништва тог кантона.

(3) Кантоналне судије биће у служби до доби од 70 година, уколико не поднесу оставку или не буду смијењени консензусом судија Врховног суда. Услови службе биће одређени кантоналним законима. Плаће и друге накнаде судија не могу бити умањене током њихове службе на суду кантона.

(4) Сваки кантонални суд бира свога предсједника.

VI. ОПШТИНСКЕ ВЛАСТИ

Члан 1.

У вршењу својих надлежности свака општина:

а) подузима све потребне мјере у циљу осигурања заштите права и слобода утврђених у члановима II. А. 1. до 7. и у инструментима наведеним у Анексу;

б) води рачуна о националној структури становништва у општини.

Члан 2.

(1) У општини се остварује локална самоуправа.

(2) Општина има статут који мора бити у складу са овим уставом, кантоналним уставом и кантоналним законодавством.

Члан 3.

(1) Свака општина има општинско вијеће.

(2) Мандат чланова општинског вијећа је двије године, с тим да мандат првих чланова општинског вијећа траје једну годину.

(3) Општинске вијећнике бирају, демократским путем, бирачи на непосредним и тајним изборима на цијелом подручју општине. Сваки бирач има право да гласа за било коју регистровану странку. Свака странка ће добити број вијећничких мјеста сразмјерно проценту освојених од укупног броја важећих гласова.

(4) Сваки бирач може бити биран за општинског вијећника.

Члан 4.

Општинско вијеће:

а) припрема и двотрећинском већином гласова усваја статут општине;

б) бира општинског начелника;

ц) усваја општински буџет и доноси прописе о опорезивању и на друге начине осигурава потребно финансирање које нису осигурали кантонална или федерална власт и

д) доноси друге прописе у извршавању општинских надлежности.

Члан 5.

(1) Општинско вијеће ствара услове за избор општинског начелника и доноси свој пословник који мора бити у складу са федералним и кантоналним законодавством.

(2) Општинско вијеће засједа јавно, осим у изузетним околностима предвиђеним у свом пословнику, и води записнике о донесеним одлукама.

(3) Општински прописи ступају на снагу као што је у њима прописано, али не прије него што буду објављени.

Члан 6.

Општински начелник надлежан је за:

а) именовање и смјењивање општинских службеника;

б) провођење општинске политике, извршавање општинских прописа и делегираних или пренесених надлежности општини од кантоналне и федералне власти;

ц) осигурање сарадње општинских службеника са омбудсменима и

д) подношење извјештаја општинском вијећу и јавности о провођењу општинске политике и својим активностима.

Члан 7.

(1) Општина има судове, који се могу основати у сарадњи са другим општинама. Општински судови имају изворну надлежност за све грађанске и кривичне ствари, осим ако је овим уставом, кантоналним уставом, законом Федерације или законом кантона, дио изворне надлежности пренесен на неки други суд.

(2) Општинске судове оснива и финансира кантонална власт.

(3) Судије општинских судова именује предсједник највишег кантоналног суда након консултација са општинским начелником.

(4) Општинске судије биће у служби до доби од 70 година, осим ако не поднесу оставку или не буду смијењени консензусом судија највишег кантоналног суда. Услови службе биће одређени кантоналним законом. Плаће и остале накнаде судија не могу бити умањене током службе у општинским судовима у оквиру кантона.

VII. МЕЂУНАРОДНИ ОДНОСИ

Члан 1.

Међународни односи Федерације заснивају се на међународном субјективитету, територијалном интегритету и континуитету Републике Босне и Херцеговине.

Члан 2.

Међународни односи Федерације заснивају се на поштивању међународног права, обавеза из међународних уговора и на начелу да се међународни сукоби морају рјешавати мирним путем.

Члан 3.

Међународни уговори и други међународни споразуми на снази, у односу на Федерацију, и општа правила међународног права, саставни су дио законодавства Федерације. У случају било које несагласности између међународних уговора и законодавства, превагнуће међународни уговори.

Члан 4.

(1) Међународне уговоре и друге споразуме потписује и ратификује, у име Федерације, предсједник Федерације. Они ступају на снагу у Федерацији само ако их одобри Парламент Федерације, осим кад је законом утврђено да поједине врсте међународних уговора и споразума не захтијевају такво одобрење.

(2) Предсједник Федерације може, по савјету премијера, отказати међународне уговоре или споразуме уколико му то допушта међународно право, а дужан је да тако поступи кад то захтијева Парламент Федерације.

VIII. АМАНДМАНИ НА УСТАВ

Члан 1.

(1) Амандмане на Устав може предлагати предсједник Федерације у сагласности са потпредсједником, Влада Федерације, већина посланика у Представничком дому или већина бошњачких и хрватских делегата у Дому народа.

(2) Предложени амандман на Устав неће се коначно разматрати ни у једном од домова Парламента Федерације прије истека рока од двије седмице након што су први пут били поднесени.

(3) Предложени амандман усваја се:

а) у Дому народа простом већином, укључујући већину бошњачких и већину хрватских делегата;

б) у Представничком дому двотрећинском већином посланика.

Члан 2.

Ниједним амандманом на Устав не могу се укинути нити умањити ниједно од права и слобода утврђених у члану II. А. 1. до 7. ни промијенити овај члан Устава.

IX. УСВАЈАЊЕ И СТУПАЊЕ НА СНАГУ УСТАВА И ПРЕЛАЗНА РЈЕШЕЊА

Члан 1.

(1) Устав Федерације усвојиће и прогласити Уставотворна скупштина, која се састоји од оних посланика који су изабрани на изборима 1990. године у Скупштину Републике Босне и Херцеговине, а чији је мандат још увијек важећи.

(2) Усвајање Устава захтијева двотрећинску већину Уставотворне скупштине, укључујући консензус између већине чланова делегације хрватског народа, која се састоји од свих посланика хрватске националности и већине чланова делегације бошњачког народа, која се састоји од свих посланика бошњачке националности.

(3) Освај устав ступа на снагу у поноћ оног дана када га усвоји Уставотворна скупштина.

Члан 2.

(1) Уставотворна скупштина:

- а) усваја Устав Федерације у складу са чланом IX. 1;
- б) бира председника Федерације у прелазном периоду, потпредседника Федерације у прелазном периоду и Владу Федерације у прелазном периоду, како је утврђено у члану IX. 3 (3); и
- ц) усваја изборни закон у прелазном периоду, у складу са чланом IX. 3. (4) и чланом IX. 4.

(1).

(2) Сви закони које усвоји Уставотворна скупштина остају на снази пет мјесеци након што се Парламент Федерације први пут састане, осим ако их Парламент не потврди.

Члан 3.

(1) До првог сазива Представничког дома, његове функције, према овом уставу, врши Уставотворна скупштина из члана IX. 1.(1).

(2) До првог сазива Дома народа, његове функције, према овом уставу, врши Уставотворна скупштина. За одлуке које захтијевају одвојено гласање бошњачких и хрватских делегација у Дому народа, гласови хрватске и бошњачке делегације у Уставотворној скупштини задовољаваће овај захтјев.

(3) Чим овај устав ступи на снагу, Уставотворна скупштина бира председника и потпредседника Федерације у прелазном периоду, примјењујући на одговарајући начин одредбе члана IV.Б. 2. и горе наведене параграфе (1) и (2). Ови државни функционери затим предлажу Владу Федерације у прелазном периоду, примјењујући на одговарајући начин одредбе члана IV. Б. 5. и горе наведени параграф (1), и именују судије федералних судова у прелазном периоду, примјењујући на одговарајући начин одредбе члана IV. Ц. 6. (б). Председник, потпредседник Федерације и чланови Владе Федерације у прелазном периоду врше дужности одговарајућих сталних функционера у складу са овим уставом, док не буду замијењени функционерима изабраним или именованим у складу са чланом IX. 4. (2).

(4) Кантонална законодавна тијела у прелазном периоду биће изабрана у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог устава, а састојаће се од пет одборника у свакој скупштини општине, који ће бити изабрани од стране и између одборника скупштине општине изабраних 1990. године, чији су мандати још увијек важећи. Ова законодавна тијела у прелазном периоду у року од десет дана изабраће све друге органе у прелазном периоду у складу са овим уставом.

(5) Чим овај устав ступи на снагу одборници у свакој скупштини општине изабрани 1990. године, чији су мандати још увијек важећи, у најкраћем року ће изабрати општинске органе у прелазном периоду у складу са овим уставом.

Члан 4.

(1) Избори за Представнички дом и Дом народа одржаће се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог устава, а за кантонална законодавна тијела и општинска вијећа у року од пет мјесеци од дана ступања на снагу овог устава. Ови избори биће уређени законом који ће усвојити Уставотворна скупштина већином гласова, укључујући већину гласова бошњачких посланика и већину гласова хрватских посланика, а надгледаће их Уједињени народи и Конференција о европској безбједности и сарадњи.

(2) У року од двије седмице након првог сазива оба дома Парламента Федерације, домови ће изабрати председника и потпредседника Федерације. У року од двије седмице након

избора, председник, уз сагласност потпредседника Федерације, именоваше Владу Федерације, а Представнички дом ће размотрити именовања Владе по хитном поступку.

(3) Ниједна особа, осуђена за ратне злочине или против које је покренут судски поступак због почињених ратних злочина, не може бити изабрана ни на једну јавну функцију у Федерацији.

Члан 5.

(1) Сви закони, други прописи и судска правила који су на снази у Федерацији на дан ступања на снагу овог устава остаће на снази у мјери у којој нису у супротности са овим уставом, док надлежни органи власти не одлуче другачије.

(2) Сви међународни уговори и споразуми на снази у Федерацији, на дан ступања на снагу овог устава, остаће на снази уколико их не откаже председник Федерације у складу са чланом VII. 4. (2).

Члан 6.

Све особе на државној функцији у Федерацији на дан ступања на снагу овог устава остаће на тој функцији док не буду разријешени у складу са одговарајућим законом или док се та функција не укине.

Члан 7.

Објављени резултати пописа становништва из 1991. године користиће се у прорачунима који захтијевају податке о становништву.

Члан 8.

Сви поступци у судовима, органима и тијелима која врше јавна овлашћења на територији Федерације, на дан ступања на снагу овог устава, наставиће се или ће се пренијети на друге судове, органе и тијела која ће бити основана према овом уставу, а у складу са законодавством којим су утврђене надлежности тих судова, органа и тијела.

Члан 9.

Слиједеће одредбе које се односе на одређене прелазне међународне аранжмане примјењују се на периоде како слиједи:

а) док Федерација не усвоји законе о судским поступцима из члана IV. Ц. 3, судови у Федерацији могу примјењивати важеће законе о судским поступцима који нису у супротности са овим уставом.

б) у прелазном периоду председник Врховног суда може склапати аранжмане са одговарајућим међународним тијелима, ради обављања функција које се повјеравају судској полицији.

ц) првих пет година након ступања на снагу овог устава, тројицу судија Уставног суда, који ће бити странци и који нису држављани ниједне сусједне државе, именоваше председник Међународног суда правде, након консултација са председником и потпредседником Федерације;

д) (I) Суд за људска права дјеловаће у оквиру механизма којег је установио Савјет Европе Резолуцијом 93 (6) својег Министарског савјета, с тим да се та резолуција може мијењати све док буде примјењива на Федерацију;

(II) Суд за људска права, у почетку, састојаће се од седам судија, од којих ће тројица бити именована и обављати функцију у складу са условима из члана IV. Ц. 6. Министарски савјет Савјета Европе именоваће четворицу судија овог суда у складу са Резолуцијом 93 (6). Те судије ће бити странци, који не могу бити држављани ниједне од сусједних држава;

(III) Ако Суд за људска права закључи да његов рад захтијева учешће више судија да би се избјегли непотребни застоји у рјешавању спорова, предсједник Федерације ће договорити са Савјетом Европе да се именују додатне судије у складу са омјером домаћих и страних судија утврђеним у члану IX. 9. д) (II).

е) За период који не може бити мањи од три године и у случају док Парламент Федерације не донесе закон који регулише именовање омбудсмена, њих ће именовати и разрјешавати Конференција о европској безбједности и сарадњи након консултација са предсједником и потпредсједником Федерације.

Члан 10.

Овај устав ће се примјењивати у дистрикту Сарајево и општини града Мостара док су под међународном управом, ако другачије не одлучи међународни управитељ, који не смије одступати од поглавља II. о људским правима и основним слободама. Предсједник Федерације за вријеме међународне управе консултоваће се са међународним управитељима како би се олакшала потпуна примјена овог устава у тим општинама, као и непосредно након истека тог периода.

Члан 11.

(1) Скупштина Републике Босне и Херцеговине, изабрана 1990. године, наставља са својим радом према надлежностима утврђеним у Уставу Републике Босне и Херцеговине, док не буде постигнут и проведен коначан мировни споразум за Босну и Херцеговину.

(2) Предсједништво Републике Босне и Херцеговине и Влада Републике Босне и Херцеговине задржаће своје надлежности у складу са Уставом Републике Босне и Херцеговине док не буде постигнут и проведен коначни мировни споразум за Босну и Херцеговину, с тим што њихове надлежности не смију задирати у овлашћења државних органа успостављена у складу са овим уставом.

(3) Док функционери Федерације, кантона и општина у прелазном периоду не буду изабрани у складу са чланом IX. 3. постојећи административни аранжмани остаће на снази унутар Федерације, осим у општини града Мостара, којом ће управљати управитељ Европске уније у периоду до двије године.

АНЕКС УСТАВА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ИНСТРУМЕНТИ ЗА ЗАШТИТУ ЉУДСКИХ ПРАВА КОЈИ ИМАЈУ ПРАВНУ СНАГУ УСТАВНИХ ОДРЕДАБА

1. Конвенција о спречавању и кажњавању злочина геноцида, 1948.
2. Универзална декларација о људским правима, 1948.
3. Женевске конвенције I-IV о заштити жртава рата, 1949. и Женевски допунски протоколи I-II. 1977.
4. Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода и допунски протоколи, 1950.
5. Конвенција о правном статусу избјеглица, 1951. и допунски протокол, 1966.

6. Конвенција о националности удатих жена, 1957.
7. Конвенција о смањењу броја апатрида, 1961.
8. Европска социјална повеља, 1961. и допунски протокол 1.
9. Међународна конвенција о елиминацији свих врста расне дискриминације, 1965.
10. Међународни уговор о грађанским и политичким правима, 1966. и припадајући му допунски Опционални протоколи, 1989.
11. Међународни уговор о економским, социјалним и културним правима, 1966.
12. Међународна конвенција о елиминацији свих врста дискриминације жена, 1979.
13. Декларација Уједињених народа о елиминисању свих врста нетолеранције и дискриминације на основу вјере или вјероисповијести, 1981.
14. Конвенција против мучења и других врста окрутног, нехуманог или понижавајућег поступања или кажњавања, 1984.
15. Европска конвенција о спречавању мучења, нехуманог или понижавајућег поступања или кажњавања, 1987.
16. Конвенција о правима дјетета, 1989.
17. Конвенција о правима радника на привременом раду у иностранству и чланова њихових породица, 1990.
18. Документ састанка у Копенхагену Конференције о људској димензији КЕСС-а, Поглавље IV, 1990.
19. Препоруке парламентарне скупштине Европског савјета о правима мањина, параграфи 10-13, 1990.
20. Декларација Уједињених народа о правима особа које припадају националним или етничким, вјерским или језичким мањинама, 1990.
21. Европска повеља о регионалним језицима и језицима мањина, 1992.